

4 (244).
TURFANDA MURADYAN'IN HİKÂYESİ
(1905, Kharberd[Harput] doğumlu)
KAÇIRILAN İNCİL

Üç yüz yıl boyunca bu İncil bizim ailemizde kalmıştır. Büyüklerimizin anlattıklarına göre, 1650 yılında bizimkiler Paskalya günü Murat Irmağı'na çamaşır yıkamaya gitmişken ırmağın içinde yüzen bir sandık görürler. Ellerindeki sopayla çekip çıkararak sandığı açarlar. O İncil kırk tane ipek mendile sarılıymış. Onu kimin nehre attığı ise meçhulmuş. Bizimkiler onu eve getirirler ve bunun bir el yazması İncil olduğunu görürler. Onun kaplaması ve içindeki resimler altındı; üzerindeki haç gümüştü; parşömeden sayfaları 1200 tarihini taşıyordu. Dini bayramlarda kilisede okuyanlar gelip İncilimizi götürürler, ayinden sonra tekrar evimize getirip yerine koyarlardı.

Bir gün Kürtler gelip İncilimizi çalarak götürürler.

İncil der ki: "Beni bir odaya koyun, yanımda mumlar yakın."

O Kürtler İncil'i pamuk üzerine koyar, iki yanında da mumlar yakarlar. Mumun biri devrilir; yanar; pamuk da alev alır.

Ev sahibi: "Gidin İncil'i kurtarın" der.

Gidip görürler ki yangın başlamış, ama İncil uzağa düşmüştür. Bu mucizeyi gören Kürtler İncil'i getirip geri verirler.

1895 yılında bir Türk gelir, İncil'i şehre götürüp satar. Okhulu* Yeznik Piskopos İncil'i görüp Melkon Amcamın yanına gelerek şöyle der: "Melkon yemin ederim ki, o senin İncilindi."

Melkon gider ve Mavali adlı Türkten İncil'i kendisine vermesini rica eder; ama o İncil'i vermez. İncil 20 yıl o Türkün yanında kalır. Türkün karısı İncil'in sarılı olduğu ipek bezleri çıkarıp onları kendisinin ve üç çocuğunun başlarına bağlar. İki gün sonra o kadın ölür. Adam der ki: "Gidip bir Ermeni karı getireyim ki İncil'e sahip çıksın. Gider bir Ermeni kızı kaçırıp 4 evladına bakması için evine getirir.

Melkon elinde silahıyla beş ay dağlarda gezer. Bir gün yeniden Türkü görmeye giderek şöyle der: "Mavali, İncilimi geri ver!"

-Vermem, diye cevap verir Türk.

Günün birinde baktık ki, Türk İncil'i kucaklamış geldi. Bütün gece uyumamış; gözü uyku tutmamış; uykusunda eziyet çekmişti. İncil konuşmaya başlamış ve şöyle demişti: "Beni götür, yerime yerleştir; sahibime geri ver."

Mavali İncil'i koltuğunun altına yerleştirip Melkon'un evine gelir ve der ki: "Al İncilini. O uykumda bana dedi ki: 'Beni yerime koy; yoksa seni iki boğanın ortasına atarım; onlar da seni öldürürler'."

Böylece İncil tekrar evimize dönmüş oldu.

Biz hala Okhu Köyü'nde bulunuyorduk. Gelip o İncil'i kiliseye götürüyorlar, hacılar hediyeler getiriyorlardı.

Amcam çalışmazdı. O İncil'den elde ettiği gelirle aileyi geçindiriyordu.

Bir gün birisi felç olmuş, ağzı yamulmuştu. İncil'i götürdüler; hasta iyileşti.

1921 yılında Melkon Amcam'ın üvey oğlu Manuk Fransa'ya yerleşmişti. O Melkon Amcama mektup üstüne mektup yazarak, "Seni Fransa'ya getirelim; Altın İncil'i de beraberinde getir; burada bir sürü para kazanırsın" der.

Bizim köylüler o mektuptan haberdar olurlar. Altın İncil köylerinin namusuydu; onun gücü kuvvetyidi. Onlar Melkon Amcam'a "Melkon, sakın Fransa'ya gitme!" derler.

Ama amcamın üvey oğlu ona mektup yazmaya devam eder. Amcam da İncil'i postayla gönderir. Fransız Hükümeti "Bu İncil antikadır, değerlidir; biz onu müzeye koyacağız" diyerek İncil'i müsadere eder. Ama o çok para vererek İncil'i geri alır, sonra da Amerika'ya götürür; Providence'ye yerleşir. 1967 yılında Yerevan'da yaşayan Okhulular ve ben, Muratlar'ın Altın İncil'inin sahibi Turfanda Muratyan, 45 kişi toplandık; Matenadaran'a** gittik. Matendaran'a bir mektup yazarak, Melkon'un üvey oğlu Manuk'un sahtekârlıkla Altın İncilimizi Fransa'ya, ondan sonra da Amerika'ya götürdüğünü, 1976'da Melkon'un oğlu Gaspar'ın ABD'ye gittiğini, ama Altın İncil'i geri getiremediğini belirttik.

Lafi uzatmayayım; sonra Matenadaran'ın Müdür yardımcısı Babken Çukasızyan Amerika'ya gitti; o Altın İncilimizi yasal yollardan geri getirdi. O İncil şimdi Matendaran'dadır. Çukasızyan da kitabında Altın İncilimiz hakkında yazmıştır.***

* Balu'nun bir köyü.

** Ermenistan el yazmaları kütüphanesi.

*** Bak. Çukasızyan B. "El yazmalarının dünyasında" Yerevan 1985, sayfa 140-144.